

ЙОН ЛУКА КАРАДЖАЛЕ
ABU-HASAN

chitanka.info

Era odată la Bagdad, sub domnia strălucitului calif Harun-al-Rașid, un neguțător bogat, care avea o nevastă bătrână și un fecior, Abu-Hasan, crescut pînă la vreo treizeci de ani strîns de aproape în toate privințele. Neguțătorul a murit, și Abu-Hasan a intrat în stăpînirea avuției pe care o grămădise tată-său o viață întregă. Fiul a făcut altfel de cum făcuse tatăl. În tinerețe nu căpătase niciodată o para mai mult decît îi trebuia ca să-și ducă viața; acum a pus de gînd să cheltuiască potrivit cu mijloacele pe care i le adusese soarta. Astfel, și-a împărțit averea în două părți: cu o parte a cumpărat acareturi, care-i aduceau destul venit ca să poată trăi cum se cuvine, fără să s-atingă de capete; iar cu cealaltă jumătate, în bani sunători, a hotărît să pună pe petreceri, încaile să-și destoarcă răbdările suferite sub strășnicia în care-l ținuse tată-său pînă la așa vîrstă coaptă; dar s-a jurat că n-are să mai cheltuiască apoi nimica peste această sumă, după ce ce și-o face toate chefurile. În acest scop, Abu-Hasan a strâns împrejurii o ceată de tineri de vîrsta și de teapa lui, și de acolo s-a gîndit numa cum să-i facă a-și petrece vremea în chipul cel mai plăcut. Așadar nu s-a mărginit la prînzuri și ziafeturi cu mîncări și băuturi care de care mai rare și mai scumpe; a mai adus și tarafuri de lăutari și cîntăreții cei mai vestiți; și pe urmă, dănțuitoarele și dănțuitoarii cei mai aleși din orașul Bagdad.

Toate chefurile astea, din zi în zi mai costisitoare, l-au aruncat pe Abu-Hasan în cheltuieli atît de nemăsurate, încît n-a putut-o duce așa mai mult de un an.

Cum n-a mai întins masă mare, prietenii s-au făcut nevăzuți; ba nici nu-i mai întîlnea oriunde i-ar fi căutat, fiindcă fugeau de el îndată ce-l zăreau, și dacă din întîmplare da piept în piept cu vreunul și vrea să-l oprească să-o spună ceva, acela își cerea iertăciune, că-i e degrabă și n-are vreme de vorbă, și pleca repede p-aci încolo.

Pe Abu-Hasan mai mult l-a mîhnit părăsirea din partea prietenilor, decît îl încîntase mai înainte semnele lor de dragoste. Odată, mîhnit, dus pe gînduri, cu capul plecat a intrat în odaia mă-sii și s-a așezat pe marginea divanului departe de ea.

— Ce ai fiule? a-ntrebat bătrîna. De ce ești așa de pocîltit și n-ai chef de loc? Să fi pierdut tot ce ai pe lume și tot n-ai fi așa de opărit... Știu că, după cîte cheltuieli nebunești ce ai făcut, nu-ți mai rămîn mulți bani sunători. Erai stăpîn pe avutul tău, și eu n-am vrut să mă-mpotrivesc purtărilor tale nesocotite, mai ales știind că ți-ai păstrat cuminte jumătate

din avere... Și d-aia nu văd ce te poate adînci acuma în așa hal de neagră mîhnire.

Pe Abu-Hasan, la vorbele bătrînei, l-a podidit lacrimile, și-a zis:

— Mamă, știi în ce chip m-am purtat un an de zile. Am strîns atîția prieteni împrejurul meu, i-am îndopat cu cîte bunătăți mi-a dat prin gînd, pînă n-au mai putut, și acuma cînd nu mai am ce le da, văd că toți mă părăsesc. Cînd zic că n-am cu ce-i mai îndopa, mă gîndesc la banii pe cari-i hotărîsem pentru asta; că despre venitul meu, slavă Domnului, mi l-am păstrat, și acuma știu cum să-ntrebuințez ce din fericire mi-a rămas. Vreau numai să încerc pînă unde pot merge prietenii mei cu nerecunoștința. O să mă rog de ei să pună fiecare de la mîna la mîna, să m-ajute a mă sălta din starea nenorocită în care am căzut. Dar asta, precum ți-am spus, o fac numai ca să văz dacă voi găsi la dînșii vreo recunoștință.

— Băiete, i-a răspuns mama, nu vreau să te opresc de la ce ai pus de gînd; dar îți pot mai dinainte spune că degeaba tragi nădejde. Tu încă nu cunoști ce va să zică prietenii de petrecere; dar o să-i cunoști...

— Mamă, a zis Abu-Hasan, eu înțeleg și cred ce-mi spui; dar tot vreau să mă luminez singur despre mișelia și neomenia lor.

Abu-Hasan a și plecat; a făcut ce-a făcut și a găsit pe toți prietenii. Le-a arătat în ce mare strîmtoare se află și i-a rugat să-și dezlege pungile ca să-l ajute. N-a uitat chiar să le spună că în mare parte a scăpătat din pricina cheltuielilor nemăsurate cu atîtea petreceri și ziafeturi, că doar i-o atinge la omenie. Nici unul dintre prieteni nu s-a lăsat înduioșat de vorbele lui frumoase, ba, unii chiar, l-au dat afară. S-a întors acasă, amărît pînă în fundul sufletului și i-a zis bătrînei:

— A, mamă, bine mi-ai spus tu: în loc de prieteni am găsit niște ticăloși nerecunoscători. S-a isprăvit; să nu-i mai văz în ochi!

Abu-Hasan s-a hotărît dar să se ferească de acu-ncolo de orice galantomie. După ce și-a socotit venitul bine, și l-a împărțit astfel încît să-i ajungă de cheltuială în fiecare zi regulat, dîndu-i mîna să poftască în toate serile la masă cîte un singur musafir, pe care să-l ospăteze cumpătat, dar cuviincios. Pe urmă s-a jurat că acel musafir să nu fie localnic din Bagdad, ci un străin care ar fi picat chiar în ziua aceea, și pe care să-l poată trimite pe-aci încolo după ce l-a găzduit frumos o noapte.

După cum pusese la cale, Abu-Hasan își îngrijea de dimineață să cumpere toate trebuincioase pentru cină, și pe seară mergea să se așeze lîngă podul Bagdadului; cum vedea un străin, ăl dintîi care-i ieșea înainte,

măcar de orice teapă ar fi fost, îl poftea politicos să-i facă cinste a veni să cineze și să petreacă noaptea aceea acasă la dînsul.

Cina lui Abu-Hasan nu era foarte bogată, însă bună și curată, așa ca să poată mulțumi destul pe un oaspete drumeț. Mai ales nu lipsea de la masă vin bun, și veselie, căci în loc să vorbească cu oaspetele său despre politică or despre daraveri negustorești, îi plăcea mai bine să povestească despre lucruri plăcute și hazlii. De felul lui era om vioi și bun de petrecere, și știa să-nveselească pe un tovarăș orcît de posomorît. A doua zi dimineața Abu-Hasan îi zicea musafirului:

— Cînd te-am poftit aseară să cinezi la mine, ți-am spus obiceiul meu: să nu te superi că acuma te poftesc să pleci; am eu cuvinte să mă port așa. Mergi de-ți vezi și de treburile dumitale... Umblă cu Dumnezeu!

Într-o seară, cînd ședea după regula lui la capătul podului, iată că trece califul Harun-al-Rașid, îmbrăcat tiptil așa ca să nu-l cunoască nimeni. Stăpînitorul acesta, deși avea destui slujbași foarte pricepuți și strașnici, tot voia să cunoască el singur cum merg lucrurile în împărăția lui; și pentru acest scop umbla adesea tiptil în felurite chipuri prin orașul Bagdad. În seara aceea, era îmbrăcat ca un negustor de la Musul, care s-ar fi dat chiar atunci jos de pe corabie în partea dimpotrivă a podului, și în urma lui mergea un rob mare și voinic, o namilă de om.

Califul, sub îmbrăcămintea lui, se vedea a fi un bărbat de seamă, vrednic de toată cinstea. Abu-Hasan s-a ridicat de unde ședea jos și, după ce i-a făcut o temene pînă la pămînt, i-a zis politicos de tot:

— Prea cinstite domnule, bine-ai venit sănătos la noi în Bagdad; te rog prea-plecat să-mi faci cinstea să poftești la cină cu mine și să-ți petreci noaptea asta în casa mea, ca să te odihnești bine de oboseala călătoriei.

Și, ca să-l îndatoreze și mai mult a pofti la el, i-a spus în cîteva cuvinte ce obicei are dînsul cu musafirii lui.

Califul a făcut haz de gustul lui Abu-Hasan, și a voit să cunoască mai de aproape pe acest om ciudat. I-a spus numaidecît că de la un bărbat așa de politicos e încîntat a primi găzduire fie pe cît de scurtă vreme, și că e gata să-l urmeze.

Abu-Hasan, care nu bănuia că soarta îi scosese înainte un oaspete așa de înalt, se purta cu califul parcă ar fi fost deopotrivă amîndoi. L-a dus acasă, l-a băgat într-o odaie foarte curată și l-a poftit să șadă pe divan la locul de cinste. Cina era gata și masa pusă. Mama lui Abu-Hasan, pricepută la bucătărie, le-a dat trei feluri de mîncări: niște porumbei gătiți cu

zarzavaturi și cu orez, apoi o găscă la tavă și pe urmă un clapon fript cu patru puișori rumeniți de jur împrejur. Altceva nimica; dar toate erau bine făcute.

Abu-Hasan a stat la masă în fața musafirului; au mâncat amândoi din toate pe tăcute și pe nebăute după obiceiul locului. După ce au isprăvit de mîncare, mama lui Abu-Hasan a ridicat masa și le-a adus fel-de-fel de poame de care se găseau în acea vreme a anului și niște turte uscate de migdale. Hasan a adus niște urcioare cu vin și bărdace, le-a pus lîngă el și a rugat-o pe bătrînă să-i dea de mîncare robului care venise cu musafirul. Cînd s-au așezat iar la masă, Abu-Hasan a luat o bărdacă, a umplut-o cu vin și, ridicîndu-se în sus, a zis către musafir:

— Prea cinstite domnule, te poftesc să faci ca mine... Nu știu ce-i fi gîndind dumneata; dar, după mine, drept să-ți spun, omul care urăște vinul, vrînd să se arate înțelept, nu-i înțelept de loc. Veselia e lucru bun; trebuie s-o căutăm, și s-o găsim în fundul bărdacei!

Abu-Hasan și-a golit bărdaca în vreme ce califul i-a răspuns:

— Vorba dumitale e cuminte, ești un om de ispravă; îmi place că te văz chefliu și vesel, și te rog să-mi torni și mie.

Abu-Hasan a umplut bărdaca musafirului, zicînd:

— Gustă, te rog, prea-cinstite domnule și spune drept: așa-i că-i bunicel?

Califul a băut; iar Abu-Hasan i-a mai zis:

— Eu, cum te-am zărit pe dumneata, am priceput că ești om care știi ce va să zică să trăiești. Ce să-ți mai vorbesc?... Sunt nu se poate mai mulțumit și mai vesel că m-am întîlnit astăzi cu un bărbat așa deosebit cum ești dumneata. Îmi placi foarte mult... Halal să-ți fie! Să trăiești!

Vorbele lui Abu-Hasan îi făceau mare plăcere califului, care fiind și el om foarte vesel, își îndemna mereu gazda la băut, ca să o cunoască mai bine. Din vorbă în vorbă, Abu-Hasan a spus cum îl cheamă, cum trăiește, prin ce întîmplări neplăcute trecuse, și a încheiat zicînd:

— Dar nu-mi pare rău că am fost amăgit de prieteni, fiindcă dacă nu se-ntâmpla ce s-a întîmplat, poate nu-mi scotea norocul în cale un străin așa de prețios ca dumneata.

Califul, mulțumit de lămuririle lui Abu-Hasan, i-a zis:

— Ești vrednic de laudă, prietene, că ai luat astfel de hotărâre înțeleaptă, și mai ales că te ții de ce ai hotărât. Și drept să-ți spun, îți pizmuiesc fericirea. Dumneata ai în fiecă zi plăcerea să primești la masa și-

n casa dumitate un om de treabă cu care stai frumos de vorbă și-l îndatorezi așa încât unde s-o duce să te pomenească și să-ți laude casa, masa și primirea dumitale atât de cuviincioasă... Decât, din vorbă-n vorbă, și dumneata și eu, nu luăm seama că prea lăsăm vinul să se trezească... Te rog, bea, și toarnă-mi și mie.

Și așa au băut amândoi înainte, povestindu-și unul altuia lucruri plăcute. Acu era târziu; musafirul a spus că, fiind obosit de atâta drum cât făcuse, are nevoie de odihnă, și a adăugat:

— Și pe urmă, nici dumneata nu voi să-ți pierzi odihna pentru tiune. Haide, să ne culcăm; și, fiindcă poate mâine dimineață eu am să plec până nu te deștepți dumneata, își spun de-acuma că am rămas foarte încântat de ospătarea ce mi-ai făcut așa de îndatoritor. Numai de un lucru îmi pare rău, că nu știu cum să-ți arăt recunoștința mea. Spune-mi, rogu-te, dumneata, cum ți-aș putea plăti de atâta bunăvoință, ca să vezi că nu ai avut a face cu un nerecunoscător. Un om ea dumneata nu se poate să n-aibă vreo daraveră, vreo nevoie, și să nu dorească a i se face pe plac. Uite, cât mă vezi pe mine aga, negustor, poate să fiu în stare să te îndatorez și eu cu ceva, dacă nu de-a dreptul, măcar prin mijlocirea vreunuia dintre prietenii mei.

La aceste vorbe politicoase ale negustorului, Abu-Hasan a răspuns:

— Preacinstite domnule, nu mă îndoiesc câtuși de puțin că, nu numai așa, doar ca om politic, îmi arăți atâta bunăvoință. Dar pot să te asigur că eu n-am nici păsuri, nici daraveri, nici vreo dorință, și n-am să cer nimănui nimic. N-am cea mai mică poftă de mărire, și sunt foarte mulțumit cu soarta mea. Prin urmare, foarte-ți mulțumesc numai și numai că ai poftit în casa mea și mi-ai cinstit masa, așa bună, rea, cum s-a putut găsi... Cu toate astea, parcă aș avea și eu ceva care mă supără, dar iar nu până-ntr-atâta încât să-mi pierd liniștea pentru asta. Să vezi ce e... Aici la noi, în Bagdad, fiecare mahala își are geamia ei, cu câte un imam, adică popă, care e dator să facă rugăciunile la orele hotărâte după lege. Imamul de la geamia noastră este un bătrân înalt și uscățiv, posomorât și tare fățarnic. Ctitorii, căteșipatru, vecinii mei, sunt ca și el niște bătrâni ursuzi și zavistnici, lucru mare. În toate zilele se adună împreună cu toții și alta n-au de vorbit decât bârfeli și răutăți, ca să vâre fitiluri și zâzanie în toată mahalaua: crapă de necaz că nu pot să stăpânească dumnealor pe toți mahalagiii noștri, să-i poarte ei de nas după cum le place lor. Ei! vezi, asta mă strânge pe mine de gât, în loc să-și vadă popa de legea lui și ctitorii să se îngrijească de geamie, dumnealor se leagă de lume și n-o iasă să trăiască în bună pace.

— După cum văz eu – a zis califul – dumneata ai dori să-le mai scurtezi limba acelor bârfitori?

— Precum zici, tocmai! a răspuns Abu-Hasan. Ah de ce nu mă face Dumnezeu pe mine calif o zi măcar, numai o zi!

— Ei! să zicem că ai fi calif... ce-ai face?

— Ce-aș face?... Aș face ceva să rămână de pomină... I-aș pildui strașnic pe dumnealor, ca să aduc o mulțumire lumii de ispravă: aș pune să le tragă la fiecare ctitor câte o sută de bețe la tălpi și imamului patru sute; să-i învăț eu pe dumnealor, mă-nțelegi, că nu-i treaba dumnealor să turbure viața mahalagiilor, mă-nțelegi!

Califului i s-a părut foarte nostimă ideea lui Abu-Ha-san, și zice:

— Îmi place dorința dumată, mai ales că o văd pornită dintr-o inimă dreaptă care nu suferă să rămână răutatea nepedepsită; și tare aș dori și eu să-ți o văd îndeplinită... Și de! poate că lucrul să nu fie chiar peste putință, cum îți închipui. Eu cred că, dacă ar afla ce gânduri ai, califul ar fi în stare să-ți încredințeze puterea lui pe o zi... Și cât mă vezi dumneata, așa un negustor ca toți negustorii, cine știe de nu te-aș putea ajuta s-o dobândești.

— Ei! ia lasă – a răspuns Abu-Hasan – nu-ți mai bate joc de mine și dumneata, cum și-ar bate firește și califul dacă ar afla de neroziile mele... Poate doar atâta, să afle și el de purtările cuvioșilor noștri și să-i osândească el la vreo pedeapsă.

— Ba, doamne ferește, nu-mi bat joc nicidecum – a zis musafirul – și desigur că nici califul nu și-ar bate... Dar să le lăsăm, astea; uite, e aproape de miezul nopții, haide să ne culcăm.

— Bine zici; dar, fiindcă urciorul nostru mai are ceva în fund, eu crez că ar trebui mai întâi golit, și pe urmă să ne ducem la culcare. Un lucru numai te-aș ruga: mâine dimineată când ai pleca, dacă n-oi fi eu deștept, să nu lași ușa de la drum deschisă.

Pe când vorbea Abu-Hasan, califul, ridicând urciorul, și-a umplut bărdaca și a golit-o mulțumind încă o dată de bună ospățare. După aceea, pe furiș a aruncat la bărdaca gazdei, așa cât poți lua pe vârful degetelor, dintr-o cutiuță cu niște prafuri, pe care o purta totdeauna cu sine, și peste ele a turnat vinul tot cât mai rămăsese în urciorul; pe urmă, întinzând bărdaca a zis:

— Acuma te rog, iubită gazdă, să iei de la mine bărdaca asta și s-o deșerti în cinstea și pentru dragostea mea.

Abu-Hasan, foarte bucuros, a luat bărdaca în mâna dreaptă și a ridicat-o-n sus; cu palma stângă la piept s-a-nchinat preaplecat și apoi a

băut tot până-n fund dintr-o sorbitură... Dar n-a apucat să lase jos bărdaca goală, și, simțindu-se înmuiat din toate încheieturile, s-a lungit binișor pe divan, unde l-a și furat somnul, așa degrabă, că musafirul a început să râdă, și, chemându-și robul, care aștepta gata la ușă, i-a zis:

— Ia-l pe omul ăsta în cârcă, și bagă bine de seamă, când ieșim, în ce loc se află casa, să știi unde ai să-l aduci înapoi mâine când ți-oi porunci. Și, fără zgomot, au ieșit din casă, robul ducând în cârcă pe Abu-Hasan adormit adânc, și califul, care a lăsat într-adins ușa de la drum deschisă.

Cum au sosit la palat, au mers până în odaia unde așteptau toți curtenii:

— Dezbrăcați-l pe omul ăsta și-l culcați în patul meu. Curtenii l-au dezbrăcat binișor pe Abu-Hasan, l-au îmbrăcat, în halatul califului și l-au culcat frumos în patul împărătesc. După aceea califul a chemat împrejurii pe toți ai curții, bărbați și femei, și le-a zis:

— Vedeți pe omul care doarme colea? Mâine dimineața, la ora hotărâtă, întocmai cum faceți când mă deștept eu, așa să faceți și cu el, fără nici o deosebire, să nu vă mai gândiți la mine cât timp v-ați afla în față-i; în sfârșit, până nu poruncesc eu altceva, poruncile lui să fie sfinte: el este califul vostru.

Curtenii și curtenele fără vorbă s-au închinat pân' la pământ, și fiecare s-a gândit cum să se supună mai bine, după puterile sale, poruncilor stăpânului. Întorcându-se la palat, califul trimisese după marele vizir Giafar, și cum a sosit acesta, i-a zis:

— Uite de ce te-am chemat, Giafar: mâine dimineață când vii după porunci, să nu te miri dacă vezi șezând în tronul meu pe omul acesta, care doarme colea, ascultă-l și îndeplinește-i cu sfințenie toate poruncile. Are să se arunce la galantomie, o să-ți poruncească a împărți daruri în dreapta și-n stângă: fă tot ce-ți spune, măcar de-ar fi să-mi sleiești toate lăzile împărăției. Nu uita să vestești pe toți curtenii de la mic până la mare, să-i dea mâine la ora hotărâtă pentru înfățișare înaintea mea, toată cinstea ce mi se dă mie... Du-te acuma și caută să-mi faci întocmai pe plac.

După plecarea marelui vizir, califul a mers să se culce și el într-altă odaie, poruncind robului său de încredere, anume Mesrur, să-l scoale mâine până nu s-a deșteptat Abu-Hasan. Și astfel, a doua zi dimineața, califul a trecut într-o cămăruță cu câteva trepte mai jos, de unde de la o fereastră cu gratii putea vedea, fără a fi văzut, toată odaia, unde dormea încă prietenul de cu seara. Toți curtenii și toate curtenele intrară numaidecât pe

rând și se așezară binișor, în tăcere, fiecare după treapta sa, ca după obicei, la locu-i cuvenit, începuse acum să se lumineze de ziuă; era timpul de deșteptat pentru rugăciunea dinainte de răsăritul soarelui, după cum cere legea musulmană. Curteanul, cel care sta lângă căpătâiul califului, apropie de nasul adormitului un burete înmuiat în oțet de trandafir. Adormitul strănută îndată și miji din ochi; deși nu era încă destulă lumină, văzu că se află în mijlocul unei odăi mari, foarte bogată, împodobită cu vase mari de aur, cu perdele și covoare țesute de mătase; și de jur împrejurul lui niște tinere curtene, unele cu harfe, altele cu alăute și cu dairele, gata să înceapă a cânta, și toate de o frumusețe nespusă; iar la spatele lor niște robi arabi în vestminte strălucitoare, stând toți cu mâinile la piept. Uitându-se la învelitoarea cu care dormise acoperit, văzu că e de catifea stacojie țesută cu fir de aur, și cu mărgăritare; iar lângă pat un vestmânt tot așa, și alături, pe o perină, o tichie de calif.

Văzând toate astea, Abu-Hasan rămase aiurit... Și, aducându-și aminte de ce vorbise seara la masă cu musafirul, gândi:

„Asta-mi place! Ajunsei acum și calif! Auzi vis“ și închizând ochii își așeză iar capul să-și urmeze somnul. Dar un rob, aplecându-se până la pamânt, îi zise cu sfială:

— Stăpânitor al credincioșilor, strălucirea-ta să nu mai adoarmă, e timpul rugăciunii de dimineață, soarele stă să se arate.

Vorbele acestea l-au amețit pe Abu-Hasan; „Sunt deștept ori dorm?... Aș! dorm; nu se poate!... dorm!“ și, ținând ochii tot închiși, n-a mișcat. Dar n-a trecut mult, și robul, văzând că nu capătă răspuns, a zis iar:

— Stăpânitor al credincioșilor, strălucirea-ta să nu se supere dacă iar îndrăznesc a-i spune că trebuie să se scoale, afară numa' dacă nu vrea să lase a trece ora rugăciunii de dimineață.

„M-am înșelat – gândi Abu-Hasan – nu dorm.“ Deschise ochii bine și, fiind acum ziua mare, văzu foarte limpede tot ce zărise nedeslușit la lumina slabă de-adineauri. Se ridică de mijloc și privi de jur împrejur zâmbind, ca un om care se deșteaptă plin de mulțumire după un somn bun cu vise plăcute.

Atunci tinerele curtene i se închină preaplecăt și deodată harfele și tamburele, alăutele și dairele începură o cântare îngerească de care Abu-Hasan rămase atins până la suflet. Cu toate astea tot și-a venit iar la gândul dintâi:

„Bre! ce să fie asta? Unde mă aflu eu? Ce e palatul ăsta? Ce sunt minunățiile astea, robii și curtenii ăștia străluciți, frumusețile astea de curtene, și cântările astea care te ridică în slavă? Cum adică să nu pot eu înțelege: visez ori sunt treaz?”

Când îi treceau prin minte aceste întrebări, iată că s-apropie Mesrur, căpetenia robilor, și-i zice:

— Stăpânitor al credincioșilor, strălucirea-ta să-mi dea voie a-i spune că n-are obicei să se scoale așa de târziu, afară numai dacă, doamne ferește, nu se simte bine; așadar, trebuie strălucirea-ta numaidecât să se suie în tron, că iacătă a sunat ora sfatului împărătesc.

După vorbele lui Mesrur, Abu-Hasan înțelese că nu mai doarme și că prin urmare tot ce i se întâmplă nu-i în vis, ci aieva. Dar încă nehotărât ce are să facă și cum trebuie s-o ia, stătea la gânduri. După câteva clipe de îndoială, se uită lung la Mesrur și-i zise:

— Ia ascultă-mă, cu cine vorbești și cui îi zici dumneata „stăpânitorul credincioșilor“?

— Strălucirea-ta – răspunse Mesrur zâmbind – îmi vorbește astfel ca să mă pună la încercare, or ca să glumească... Cine altul să fie stăpânitorul credincioșilor decât strălucirea-ta?

Mesrur, ticălosul rob, nu poate uita asta, și bănuiește că poate vreun vis urât o fi turburat azi-noapte odihna strălucirii-tale.

Abu-Hasan pufnind s-a trântit iar cu capul pe căpătâi și... după ce s-a săturat de răs, s-a ridicat iar de mijloc și, întorcându-se către un arap mititel, negru ca și Mesrur, i-a zis:

— Ia ascultă, piciule: spune-mi tu cine sunt eu.

— Preaînalte – a răspuns piciul clipind din ochii-i aplecați – strălucirea-ta este stăpânitorul credincioșilor, care ține pe pământ locul stăpânului lumii.

— Mare mincinos ești, cât ești tu de micuț. Pe urmă a făcut semn unei curtene să se apropie și, întinzându-și mâna, i-a zis:

— Drăguță, fii bună și mușcă-mă de vârful degetului, să văz: dorm or sunt deștept?

Tânăra l-a apucat cu dinții de vârful degetului și l-a strâns puțintel... Abu-Hasan și-a tras repede degetul...

— Nu dorm... Dar cum, cum, fără știrea mea, să ajung eu peste noapte calif? Asta e ceva minunat, de neînțeles... și zise apoi foarte dulce

cătră frumoasa curteană: Mă rog, spune-mi drept, așa să trăiești, adevărat e, drăguță, că eu... sunt stăpânitorul credincioșilor?

— Mai adevărat nu se poate, prealuminate stăpâne – a răspuns tânăra – e atât de adevărat, că noi rămânem toți pe gânduri văzând că strălucirea-ta se miră de asta...

Abu-Hasan s-a uitat lung la ea și cu un zâmbet de bunătate i-a răspuns moțând din cap:

— Am înțeles! Și mățăluță ești o... mincinoasă... Lasă că știu eu bine cine sunt.

Căpetenia robilor, văzând că stăpânul voiește să se dea jos din pat, îi întinse mâna și umărul să-l ajute. Cum se puse Abu-Hasan pe picioare, rezemându-se pe umărul robului, curtenii, bărbați și femei, i se plecară până la pământ strigând toți într-un glas:

— Să fie de bine strălucirii-sale; zi fericită și cu noroc să-i dea Dumnezeu!

— Ah, doamne, ce minune! a strigat stăpânul... Ce mă culcai aseară, și acu ce mă trezesc?... Vezi cum se poate schimba viața, de cu seara până dimineața... Mare lucru! Ce să spun?... Să mor dacă-nțeleg ceva.

Până să-și isprăvească vorba, cățiva curteni l-au îmbrăcat de sus până jos, pe când ceilalți, curteni și curtene, și robi, arapi, s-au așezat în rând de o parte și de alta, până la ușa prin care stăpânitorul trebuia să meargă în sala sfatului împărătesc. Mesrur, căpetenia arapilor, îl duse până la treptele tronului. Abu-Hasan, rezemându-se pe umărul robului, sui treptele și se așeză în tron.

Totdeodată Harun-al-Rașid trecuse repede la altă ferestruică cu gratii de unde se vedea în sala tronului.

Abu-Hasan, aruncându-și privirile în dreapta și-n stânga, văzu pe toți curtenii și ofițerii palatului stând frumos la rând, drept ca lumina, cu ochii țintă în ochii lui, fără să clipească măcar și parcă fără să răsuflă.

Lui Harun-al-Rașid, care se uita cu multă luare-aminte, de sus, prin gratii, îi plăcu dintru-nceput ce vrednic și ce mândru se pricepea Abu-Hasan să-i țină locul.

Îndată ce s-așeză califul pe tron, își ridică fruntea, rezemându-și palmele pe genunchi, și totdeodată marele Vizir Giafar se-nchină dinainte-i până la pământ, zicând:

— Stăpânitor al credincioșilor, Dumnezeu s-o acopere cu harurile sale pe strălucirea-ta, iară pe dușmanii ei în flăcările iadului să-i

prăvălească!

Abu-Hasan, după câte văzuse și auzise de-adineauri din pat, și până acum, pe tron, începu să creadă că e de-a binelea calif. Nici n-a mai voit să gândească prin ce minune a soartei ajunsese aici, și, hotărât, s-a apucat de treabă ca un calif ce era. Astfel a-ntrebat pe marele vizir dacă are să-i spună ceva deosebit. Giafar i-a răspuns:

— Stăpânitor al credincioșilor, emirii, vizirii și toți ofițerii așteaptă porunca să vină să se-nchine strălucirii-tale.

Abu-Hasan a zis:

— Să poftească!

Marele vizir s-a-ntors atunci cătră portarul cel mare:

— Stăpânitorul credincioșilor poruncește să-ți faci datoria.

S-au dat de părete ușile, și toți ofițerii cei mari, muițați din cap până-n picioare numa-n mătăsuri și-n fireturi, au intrat, și cu pas falnic unul după altul au venit să se-nchine dinaintea tronului îngenunchind și atingând podeala cu fruntea, după care, iar la rând au mers să se așeze frumos unii de o parte, alții de alta. Când s-a sfârșit ținerea, marele vizir a început să-și facă raportul despre felurite treburi după hârtiile pe care le ținea în mână. Treburile acelea în adevăr nu erau nici foarte însemnate, nici prea încurcate; totuși erau treburi politicești. Abu-Hasan, fără să stea mult pe gânduri, le-a dat la toate dezlegare potrivită, scurt, fără să se-n-curce la vreuna, și toate dezlegările erau nimerite, după cum îl povățuia mintea lui cu scaun sănătos.

Până să-și isprăvească raportul, Abu-Hasan, zărind în mulțimea ofițerilor pe căpitanul poliției, pe care-l cunoștea, că-l văzuse de atâtea ori prin oraș, a zis marelui vizir:

— Ia așteaptă puținel, am de dat o poruncă grabnică polițaiului... Căpitane, ia poftim mai aproape...

Căpitanul s-a apropiat de tron închinându-se și a ascultat, iar califul a urmat:

— Căpitane, să mergi acu' într-un suflet în ulița cutare, din mahalaua cutare (i le-a spus pe nume); în ulița aceea se află o geamie; la geamie acolo, ai să găsești stând la taifas un imam și patru bătrâiori cu barba albă... Să-i ridici numaidecât și să pui să le tragă, de față cu dumneata: câte o sută de vine de bou la tălpi, fiecăruia dintre bătrâiori, iar imamului, patru sute... Și pe urmă să te întorci fără zăbavă să-mi spui cum mi-ai îndeplinit porunca... Ai venit?

Căpitanul, fără vorbă, s-a închinat adânc și a plecat degrabă să-și facă datoria.

La auzul acestei porunci, date așa de scurt și hotărât Harun-al-Rașid a zâmbit de mulțumire, văzând că Abu-Hasan nu-și pierde timpul cu nimicuri, ci se folosește degrabă de prilejul domniei spre a pedepsi cum se cuvine pe zavistnicii bârfitori.

Totdeodată marele vizir își urma mai departe raportul, și până să nu și-l isprăvească bine, iată se-ntoarce polițaiul și zice:

— Stăpânitor al credincioșilor, am găsit pe imam și pe cei patru bătrâni stând la taifas în geamia aceea, și ca dovadă că mi-am îndeplinit cu credință datoria întocmai după porunca strălucirii-tale, am adus și adevărta această.

Și, scoțând din sân o hârtie, a înfățișat-o califului, Abu-Hasan a cetit în de-amănuntul arătarea celor petrecute în curtea geamiei și s-a uitat de aproape la numele mahalagiilor, toți cunoscuți de-ai lui, care întăreau cu iscăliturile lor acea arătare, ca martori ce stătuseră de față la săvârșirea pedepsii, și după ce a sfârșit a zis foarte mulțumit către polițai:

— Bun! treci la locul dumitale... Acuma dumneata, vizirule, spune vistiernicului să ia o pungă cu o mie de bani de aur și să o ducă tot în mahalaua aceea unde a fost polițaiul, mamei unuia Abu-Hasan: e om văzut în partea locului, măcar cine îi cunoaște casa. Du-te și te întoarce degrabă.

Marele vizir a dus el însuși punga și i-a spus bătrânei numai atâta că este un dar trimis din partea califului, fără altă deslușire. Bătrâna cu destulă mirare a primit darul; nu-și putea închipui de unde până unde să-i dea prin minte califului a-i trimite ei atâta bănet; de unde era să știe dânsa de cele ce se petreceau la palat?

În timpul cât a lipsit marele vizir, și-a făcut raportul polițaiul despre toate cele întâmplate peste noapte în tot Bagdadul, fel de fel, pe care le-a ascultat califul cu multă luare-aminte. Întorcându-se vizirul și spunând califului cum îndeplinise întocmai porunca, califul i-a zis:

— Bine; dar nu ți-a dat în gând să întrebi pe bătrâna: fiu-său Abu-Hasan, e acasă? Ce face?

— Ba da, strălucite stăpâne, cum nu? – am întrebat-o și mi-a răspuns că fiu-său e acasă, dar că doarme în odaia lui și nu-l poate trezi, fiindcă az-noapte a stat până foarte târziu la petrecere cu un musafir.

La vorbele acestea, califul nu și-a putut stăpâni râsul și a râs cu mare poftă, de care firește toată lumea s-a bucurat, văzând veselia stăpânitorului

lor atotputernic. Mesrur atunci a făcut un semn cătră toată adunarea prin care le arăta că sfatul s-a încheiat și că fiecare poate pleca; și au plecat toți, trecând și închinându-se pe dinaintea tronului, rând pe rând, ca și la sosire, rămânând împrejurul tronului numai Mesrur, marele vizir și ofițerii de pază. Abu-Hasan s-a coborât de pe tron tot cum se urcase, rezemându-se cu o mână pe umărul credinciosului Mesrur, și cu cealaltă pe umărul unui ofițer voinic, și astfel s-a dus în odaia de unde venise; totdeodată Harun-al-Rașid a trecut la altă ferestruică zăbrelită de unde să poată urmări tot.

Mesrur a dus pe Abu-Hasan într-altă odaie, unde așteptau o droaie de cântărețe, care, cum l-au văzut, au și început cu toatele să sune din harfe, din ghitare, din tambure și dairale și să cânte din gură în fel de fel de glasuri, atât de frumos, încât Abu-Hasan a rămas fermecat.

De acolo, cu muzicantele după el, Mesrur l-a trecut într-un salon unde sclipeau bogății peste bogății, numai catifele, mățasuri, și aur și nestemate; șapte policandre de aur greu de câte șapte sfeșnice atârnav din tavanul lucrat în sidif în feluri de sclipituri care-ți luau ochii. În mijloc sta așezată o masă cu șapte talere, tot de aur greu, cu mâncări din care se ridicau aburi de deosebite mirodenii. Pe delături, s-au așezat muzicantele în șapte tarafuri și din fiecare taraf ieșind înainte câte una, una mai frumoasă ca alta, îmbrăcate de sus până jos numa-n borangic străveziu, au venit mai aproape de masă.

Când a intrat Abu-Hasan, cu fetele cântând în urma lui, a stat o clipă în loc aiurit de atâtea minunății. S-a uitat mult, de jur împrejur, din tavanul sclipitor până-n covoarele în care i se îngropau picioarele, și, numa' îndemnat de Mesrur, care i-a spus închinându-se plecat, că se răcesc bucatele, s-a hotărât să se miște din loc și să meargă să se așeze la masă. Cum s-a așezat el, cele șapte curtene dimprejurul mesei au început să-i facă vânt cu niște apărători de pene mlădioase de păun, Abu-Hasan, încântat, după ce s-a uitat ia fiecare din ele zâmbindu-le dulce, le-a zis:

— Drăguțelor, de ce vă osteniți să-mi faceți vânt toate? Poate să mă răcorească numa' una singură... alelalte șase, mă rog, să poftească la masă alături de mine, să-mi ție de urât, că mie, ce să spui? Oricâte bunătăți să am, singur la masă, nu-mi ticnește...

Tinerele s-au așezat îndată la masă; dar Abu-Hasan văzând ca nu pun nimica-n gură de sfială, le-a dat el la fiecare-n taler și foarte politicoș le-a poftit să guste măcar; pe urmă le-a-ntrebat cum le cheamă. Le chema așa: *Gură de mărgean, Lună plină, Rază de soare, Bucuria ochilor, Puful piersicii, Vraja inimii*. Pe urmă a întrebat pe ce parte rămăsese să-i facă vânt

să-l răcorească și dânsa i-a spus că o cheamă *Acadea de miere*. Strașnic de frumoasă.

Abu-Hasan fiecăreia i-a spus, potrivit cu numele ei, câte o vorbă de duh potrivită, așa că adevăratul calif, care le vedea și auzea toate de sus, s-a întărit în credința ce și-o făcuse mai dinainte că prietenul este un om prețios. Când au văzut tinerele că Abu-Hasan s-a săturat de mâncare, una dintre dânsule în picioare a zis către un rob care sta cu mâinile încrucișate la slujba mesei:

— Stăpânitorul credincioșilor vrea să treacă la dulcetuți; aduceți de spălat!

Toate s-au ridicat de la masă au luat din mâinile robilor, una un lighean de aur, alta o cană cu cioc, tot de aur, și a treia un peșchir de mătase, și îngenunchind câteștrele dinaintea lui Abu-Hasan, care ședea pe scaun, i-au dat de spălat. După ce s-a făcut și asta, s-a dat deoparte o perdea de catifea și s-a deschis ușa de la alt salon.

Mesrur a trecut înainte, poftindu-l cu multe rugăminți pe calif în celălalt salon, încă și mai strălucit și, pe urmă, iar într-altul și mai strălucit, și în fiecare câte șapte tarafuri de cântărețe, tot una și una, și mese încărcate cu poame, dulcetuți, prăjituri, fel de fel de bunătați neînchipuite. L-au plimbat așa toată ziua până a-nceput să însereze, în cel din urmă salon Abu-Hasan a văzut ce nu mai văzuse pân-aci:

Pline cu vin împărătesc șapte cane mari de argint și de jur împrejur niște cupe tot așa suflate pe dinăuntru cu aur, S-a așezat la masă încremenit de frumusețea altor tinere care îi așteptau poruncile – a voit să știe cum le cheamă, și a bătut în palme făcând semn tarafurilor de cântăreți să se oprească. Deodată s-a făcut tăcere iar el, luând de mână pe una dintre cele șapte tinere, care era mai aproape, a poftit-o să șază alături și a întreat-o cum o cheamă, iar dânsa a răspuns: *Salbă de mărgăritare*.

— Nu se putea nume mai potrivit – a zis Abu-Hasan. – bine te-a botezat cine te-a botezat; decât eu tot așa zice că dinții matale întrec toate mărgăritarele din lume... Drăguța mea *Salbă de mărgăritare*, tare m-ai îndatora să-mi umpli, cu mânușitele matale, o cupă de vin.

Fata a îndeplinit porunca, Abu-Hasan, luând cupa plină și privind foarte duios, când la cupă, când la fată, a zis:

— *Salbă de mărgăritare*, în sănătatea mătăluță... Te rog, fă-mi și matale tot așa hatâr!

Dânsa își umple o cupă și, ridicând-o în sus, cântă un cântec cu un glas îngeresc, de care Abu-Hasan a rămas foarte-ncântat. După aceea, luă pe altă tânără și o pofti să șază alături de el, întrebând-o cum o chemă iar ea a răspuns: *Steaua zorilor*.

— Nu se putea nume mai potrivit – a zis Abu-Hasan – bine te-a botezat cine te-a botezat, decât... că tot așa zice că ochii mătăluță întrec toate stelele de pe cer... Drăguța mea *Steaua zorilor*, tare m-ai îndatora să umpli două cupe, una pentru mine și alta pentru mătăluță.

Și tot așa cu una după alta, pe rând, până la cea din urmă pe care o chema *Lumina zilei*, a băut șapte cupe pline. După aceea *Salbă de mărgăritare* a mai umplut o cupă și foarte veselă a zis:

— Stăpânitor al credincioșilor, îndrăznesc preaplecata a mă ruga strălucirii-tale de un mare hatâr: să bea această din urmă cupă după ce va asculta și de la mine un cântec pe care, nădăjduiesc, n-o să-i pară rău că l-a ascultat.

— Cu draga inimă, sufletu-meu! a zis Abu-Hasan luând cupa, ba chiar, ca un stăpânitor al credincioșilor ce sunt, îți poruncesc să mi-l cânti, că nu se poate o frumusețe de copilă ca matale orce-o face să nu facă frumos și drăgăstos.

Tânăra atunci i-a cântat din tambură și din gură de l-a ridicat în slava cerului pe calif, care după ce s-a isprăvit cântecul i-a strigat cântăreței:

— Să trăiești, drăguță! Halal să-ți fie! Și a sorbit cupa până la picătura din fund, apoi s-a întors să-i mai zică încă o vorbă, însă d-abia a putut deschide gura mormăind ceva neînțeleș; și-a și așezat brațele pe masă, și-a lăsat fruntea pe brațe și a adormit adânc.

Se înnoptase acuma bine. Harun-al-Rașid, care văzuse și auzise tot, a coborât degrabă în salon, bucuros că toate îi ieșiseră după plac A poruncit să scoată lui Abu-Hasan vestmântul de calif și să-l îmbrace în hainele cu care-l aduseseră aseară la palat A chemat apoi pe robul cel voinic și i-a zis:

— Acuma ia-mi-l binișor în cârcă și du-te de-l culcă pe divan acasă la el, și când ai ieși, nu uita, să lași ușa de la drum deschisă.

În scurt timp, robul s-a întors la palat să-i spună califului că îndeplinise porunca întocmai.

Abu-Hasan, întins frumos pe divan, a dormit până a doua zi foarte târziu... Mijind ochii, la prins mirarea să se vadă în casa lui, și a-nceput să cheme cu glas mângâios:

— *Salbă de mărgăritare! Steaua zorilor! Guriță de mărgean!* unde sunteți? Veniți încoace, drăguțelor.

Mă-sa, care l-a auzit de alături, a venit în grabă.

— Ce ai, fătu-meu? Ce ți s-a întâmplat?

Abu-Hasan a ridicat mândru capul și a întrebat:

— Babo, cui îi zici tu fătu-meu?

— Ție, cui să-i zic? Nu ești tu băiatul meu Abu-Hasan?

— Eu băiatul tău? Ce nu-ți iei seama la vorbă? Eu Abu-Hasan? Ce trăncănești? Eu sunt stăpânitorul credincioșilor, bre!

— Pentru Dumnezeu, fătu-meu, taci să nu te-auză cineva, să creadă că ești nebun.

— Nebună ești tu, babo! Încă o dată îți spun că eu sunt stăpânul credincioșilor.

— Ah, fiule – a strigat bătrâna – ce duh rău te canonește pe tine de aiurezi așa? Nu vezi că ești în odaia ta, în odaia unde te-ai născut și-ai trăit până acuma

— Mi se pare și mie că ai dreptate – a zis Abu-Hasan ștergându-se la ochi – parcă așa ar fi. Eu sunt Abu-Hasan, tu ești mama, și amândoi suntem în odaia mea.

Baba gândi că și-a venit fiu-său în simțire și vrea să-nceapă a râde, când Abu-Hasan, de unde ședea lungit să ridică de mijloc, se uită jur împrejur, apoi își acoperi cu palmele amândoi ochii și strigă strașnic:

— Piei dinaintea mea, scorpie bătrână! Nu sunt fiul tău! Sunt stăpânitorul credincioșilor, auzitu-m-ai? Piei!

— Pentru numele lui Dumnezeu, fiule, vino-ți o dată în fire. Taci, să nu te-auză cineva!

— Să nu te văz! Lipsești!

Biata babă, văzând că nu-i chip de-nteles, a început să se bată cu pumnii în cap și să se bocească. Dar Abu-Hasan s-a mâniat și mai tare, a început s-o înjure, ba, ca un copil blestemat, s-a repezit și-a îmbrâncit-o dând-o de perete s-o strivească și mai multe nu.

Bătrâna a început să țipe de s-au strâns mahalagiii. Ce e? Ce e?

Au sărit toți și au dat-o într-o parte pe bătrâna...

— Ce faci, Abu-Hasan? Ți-ai pierdut mintea și frica de Dumnezeu, omule, de ridici mâna asupra mă-ti?

Abu-Hasan, fierbând de mânie, se uită ou ochii rătăciți la toți de jur împrejur și zisă:

— Cine este Abu-Hasan acela despre care vorbiți?... Cum îndrăzniți să-mi ziceți mie Abu-Hasan?... Mă cunoașteți voi pe mine cine sunt? Eu sunt stăpânitorul credincioșilor, bre! Afară toți! Lipsiți!

Vecinii au înțeles că omul înnebunise, și, ca să-l oprească de a face vreo boroboacă, l-au legat de mâni și de picioare; dar tot n-au vroit să-l lase numai cu bătrâna; unul dintre ei a alergat la îngrijitorul balamucului să-i dea de știre, și fără zăbavă s-a și întors cu câțiva slujitori, care aduceau cu ei funii, chingi și vâne de bou,

Abu-Hasan, cum i-a văzut, a început să se zbuciume și să urle, dar îngrijitorul l-a domolit degrabă cu vreo două-trei vine de bou pe spinare; l-au legat burduf și l-au dus la balamuc.

Acolo, după ce i-au tras, după regula casei, vreo cincizeci de vine de bou, l-au închis într-o colivie zebrelită; și pe urmă trei săptămâni d-a rândul același tain în fiecare zi, după care regulat îl întreba îngrijitorul:

— Ei! spune: tot mai crezi că ești stăpânitoru credincioșilor? Mă omule, vino-ți în fire, ascultă-mă pe mine.

— N-am nevoie de povețele tale – răspundea bolnavul – nu sunt nebun; dar, dacă ai să mă schingiuești și să mă stâlcești mult timp tot așa, firește c-o să mă înnebunești de-a binelea.

Nenorocita bătrâna venea în toate zilele să cerceteze cum îi mai merge; plângea de se prăpădea când îl auzea văitându-se de dureri și-i vedea spinarea și șalele umflata pline de vânătăi, așa că nu mai știa sârmanul pe ce parte să se rezeme, ca să aibă puțină odihnă. De câte ori deschidea ea gura vrând să afle o vorbă bună, nu cumva și-a mai venit în minți, el o ocără și-o gonea, încât totdeauna se întorcea acasă nemângâiată, cu gândul că fiu-său nu mai are leac.

Încet-încet începu să se stingă închipuirea lui Abu-Hasan că fusese îmbrăcat în caftan de calif, că avusese netăgăduita putere de calif, că poruncile lui de calif fuseseră îndeplinite cu sfințenie; începu să se gândească și altfel: „Bine, să zicem că sunt calif, apoi atunci dacă sunt calif, cum de m-am deșteptat la mine acasă? De ce nu m-am trezit înconjurat de robi și de curtene? De ce marele vizir și atâți ofițeri dinprejurul meu m-au părăsit?... Nu, nu se poate... A fost numa' vis... Da; dar am poruncit polițaiului să pedepsească pe cei cinci bârfitori, și vizirului să ducă o pungă mamei, și poruncile mi-au fost îndeplinite. Atunci?... Nu știu nici eu ce să mai zic; nu-nțeleg deloc... Ei! dar câte și mai câte nu le-nțeleg eu și n-am să le-nțeleg niciodată!”

Cam așa se gândea Abu-Hasan când a sosit mă-sa, care, cum l-a văzut așa de zdrobit și de prăpădit, a-nceput iar să se bocească, și pe urmă l-a-ntrebat:

— Ei, fătu-meu, cum îți mai e? Cum stai la cap? Te-ai mai dezbrătat de duhul necurat care te canonește?

— Mamă – a răspuns foarte liniștit Abu-Hasan – acuma văd și eu bine că am fost ieșit din minți și te rog să mă ierți de păcatul groaznic ce l-am făcut ridicând ca un ticălos nebun mâna asupra ta. Și rog și pe vecinii noștri să mă ierte dacă i-oi fi supărat cu ceva când am fost apucat. Un vis m-a smintit; un vis ciudat din cale-afară, care desigur ar fi smintit pe orice om mult mai cuminte ca mine. Oricum o fi fost, de-acuma știu că a fost numa-nchipuire: sunt sigur că nu sunt stafie de calif strălucit, ci numai și numai bietul Abu-Hasan cu oasele rupte. Da, sunt fiul tău care te-a cinstit totdeauna până în ceasul acela blăstemat al păcatului și care de-acum s-a pocăit are să te cinstească până la moarte!

La aceste vorbe cumiți, mama, plină de bucurie, a strigat:

— Fătu-meu, eu te-am iertat, să te ierte Dumnezeu, și noi să-i mulțumim că te-a mântuit de duhul necurat.

Și numaidecât a alergat bătrâna mângâiată la îngrijitorul balamucului, și i-a spus că fiul ei este tămăduit de tot. Îngrijitorul a venit și el, l-a sucit, l-a învățit cu fel de fel de întrebări, și văzându-l teafăr, în toată firea, i-a dat drumul să meargă-n voie cu mă-sa la casa lor. Abu-Hasan, întorcându-se acasă, rupt, s-a așezat la pat să-și caute de sănătate. După câțeva timp, simțindu-se iar în puteri, a-nceput a i se urî să stea serile singur în casă, și astfel s-a hotărât să se apuce de tabietul lui de mai-nainte. A plecat așadar într-o seară pe la asfințit, era tocmai zi-ntâi a lunii, a plecat să-și caute un musafir; a mers de s-a așezat ca de obicei la capătul podului și a așteptat să-i pice un străin. Tocmai în ziua aceea avea obicei și califul să umble tiptil prin târg până dincolo de porțile cetății, afară. Nu se așezase Abu-Hasan de mult pe o laviță, când zări venind de peste pod pe negustorul lui de la Musul, ca și întâia oară cu zaplanul de rob după el. Și sigur fiind că numai de la acest negustor i s-a fost tras lui atâtea boroboațe și supărări, lăsându-i ușa de la drum deschisă, ș-a zis în gând: „Doamne iartă-mă, mi se pare că ăsta e vrăjitorul care m-a fermecat!” și a întors ochii în altă parte să nu-l vadă până n-o trece. Califului îi aduseseră știri despre tot ce i se întâmplase prietenului deșteptându-se a doua zi după petrecerea de la palat în casa lui din mahala; și fiind bun la inimă și iubitor de dreptate, s-a gândit să-l ia pe

Abu-Hasan pe lângă el de aproape și să-l răsplătească de câte pățise. De aceea acuma, îmbrăcat tiptil, tot ca negustor de la Musul, își căuta prietenul la locul știut. L-a zărit șezând pe laviță și a luat seama că-și întoarce capul într-adins ca să nu-l vadă. Atunci a ocolit binișor pe după laviță și aplecându-se i s-a arătat ochi în ochi, zicându-i:

— Ei!... Dumneata ești, frate Abu-Hasan? Mă-nchin cu plecăciune... Dă-mi voie să te sărut.

La acestea Abu-Hasan, întorcându-și ochii încolo, a răspuns:

— Ba eu nu mă-nchin dumitale cu plecăciune deloc, că n-am nevoie nici de închinăciunea, nici de pupăturile dumitale... Hai, du-te, vezi-ți de drum.

— Cum se poate – a zis califul – nu mai mă cunoști? Nu-ți mai aduci aminte ce bine am petrecut împreună acu' o lună, seara la dumneata acasă, când mi-ai făcut cinste să mă ospătezi așa de frumos?

— Nu! nu te cunosc și nu știu despre ce vorbești... Hai du-te, lasă-mă...

Dar califul nu s-a dat cu una, cu două, și a adăugat:

— Nu-mi vine a crede că nu mă cunoști; că doar nu de mult ne-am văzut; trebuie să-ți aduci aminte cum ți-am mulțumit de buna d-tale găzduire, ce bune urări ți-am făcut și cum ți-am făgăduit să te ajut măcar la ce, ca om cu trecere în lumea bună...

— Nu știu – a răspuns Abu-Hasan – ce trecere ai fi având și în ce lume, și n-am câtuși de puțin dorință să ți-o pun la-ncercare; dar știu că după urările d-tale am ajuns nebun... Rogu-te, dacă iubești pe Dumnezeu, vezi-ți de drum; dă-mi pace.

— A! frate Abu-Hasan, să mă ierți; nu mă pot despărți de dumneata în așa chip! trebuie să fii bun încă o dată să mă poftești la dumneata, să mă ospătezi și să mă găzduiești; să am încă o dată cinstea a bea un pahar cu dumneata.

— Măi, omule, nu-nțelegi? De câte sute de ori să-ți spun? Du-te cu Dumnezeu, drăguță... Destule am tras după urma dumitale, destule!... mi-e peste cap, nu mai am poftă și de altele!

— Iubite frate Abu-Hasane, prea ești aspru cu mine. Te rog nu-mi mai spune astfel de vorbe care mă mâhnesc. Fă-mi mai bine hatârul și-mi povestește ca un adevărat frate ce ți s-a-ntâmplat ca să-ndreptez răul ce zici că ți l-am făcut, și să-ți cer iertare, că, și de ți-oi fi făcut poate vrun rău, n-a

fost nici cu voia, nici cu știrea mea; crede-mă, rogu-te, să te creadă Dumnezeu!

Negustorul a rostit vorbele acestea cu glasul așa de cald pornit din inimă, că Abu-Hasan s-a mai îmbunit, și, după ce și-a întors ochii către el, i-a zis mai blând:

— Poftim de șezi colea lângă mine, să ți le povestesc toate, ca să vezi că nu degeaba sunt supărat pe dumneata.

Și astfel Abu-Hasan și-a povestit toate întâmplările cu de-amănuntul, de când s-a fost trezit din somn dimineața în palat, până a doua zi dimineața când s-a trezit la el acasă, și le-a povestit ca și cum s-ar fi petrecut toate într-un vis; și pe urmă a adăugat:

— Și să nu te miri când îți spun că dumneata ești vinovat de toate câte mi s-au întâmplat; adu-ți aminte că te-am rugat dacă pleci de dimineață, până n-oi fi eu deștept, să închizi ușa de la drum, și d-ta n-ai închis-o, ca să intre duhul necurat să-mi umple capul cu visul acela care, n-am ce zice, era frumos, dar pe urmă numai eu știu ce a tras pielea mea după urma lui. Dumneata ești vinovat, că ai fost uituc, de toate câte le-am pățimit.

Pe când Abu-Hasan își povestea foarte aprins pățaniile, negustorul a pufnit de râs; asta l-a mâniat tare pe povestitor, care a strigat:

— Așa? Care va să zică dumneata îmi și râzi în nas când eu mă jeluiesc dumitale de răul care mi l-ai pricinuit? Ori gândești că-ți spun moși pe groși, ca să glumesc cu dumneata?... Poftim, uite colea că nu-ți minții... Uite! uite!

Și zicând aceasta s-a aplecat de mijloc și descoperindu-și umerii și sânul i-a arătat urmele umflăturilor și vinețelelor de pe trup. Califul nu a putut vedea acele semne fără să fie adânc mișcat de compătimire și, foarte tihnit că gluma mersese prea departe, a luat în brațe pe Abu-Hasan și l-a sărutat foarte duios, zicându-i:

— Ridică-te, te rog, preaiubte frate, și vino... Haide la dumneata acasă... Doresc să mai petrec încă o dată astă seară cu dumneata... Și mâine, cu voia lui Dumnezeu, ăi vedea că toate or să meargă bine... bine de tot... ascultă-mă pe mine: mai bine nu se poate...

Încet-încet, cu mângâieri și vorbe pline de bunătate, negustorul a potolit cu totul supărarea prietenului, care i-a zis:

— Eu te iau și astă-seară, dar să te juri că mâine dimineață nu mai uiți ușa deschisă, de la drum, să mă pomenesc iar cu duhul necurat. Negustorul

a făgăduit că de data asta doamne ferește, n-are să mai uite. Ridicându-se amândoi de pe laviță, au pornit spre casă; și pe drum negustorul, ca să-l îndrume și mai bine pe prietenul său, îi zicea mereu:

— Ți-am dat o dată cuvântul, ți l-am dat, s-a isprăvit! Să nu mă crezi vreun terchea-berchea! eu sunt negustor cu vază și om de omenie... În mine poți avea încredere.

Așa, au mers ei amândoi alături, cu robul în urma lor, până au ajuns acasă, pe înserate. Abu-Hasan a aprins lumini în odaie; amândoi s-au așezat pe divan, și masa fiind gata s-au apucat să cineze, ca doi vechi prieteni ce erau. După cină, bătrâna a curățit masa, a adus pometuri, uscături și băutură, și s-a dus lăsându-i singuri. Au băut fiecare pe îndelete câte cinci-șase bărdace vorbind una-alta despre lucruri neînsemnate... Când musafirul l-a văzut pe Abu-Hasan încălzit bine, i-a deschis vorba despre dragoste și l-a întrebat dacă iubise cumva în viața lui vreo femeie.

— Frate dragă, ce să-ți spun? – a răspuns Abu-Hasan, mie, cel puțin până acuma, dragostea mi s-a părut un fel de robie; uite, să-ți mărturisesc drept, mie atâta mi-a plăcut în viața mea: să mănânc, nu ceva scump, dar bun și curat, și mai ales să beau un vinișor cum știu eu, dar, nu singur; mi-e plăcut să petrec totdeauna cu prietenii, mai ales cu un om deștept... La dragoste nu m-am prea gândit... Dar iar nu pot zice că sunt de tot neștiutor... Dacă s-ar întâmpla să dau peste o femeie frumoasă și veselă ca una dintre celea din visul meu, de care-ți povestii; să văz eu că și ea mă face haz așa cum sunt, că mi-e urât serile cu mine; să-mi cânte frumos și să mă țină de vorbă căutând toate chipurile cum să mă facă s-o plac și eu pe ea – de, parcă-parcă n-aș zice ba... Poate chiar dimpotrivă, m-aș lipi de ea cu tot sufletul și m-aș simți fericit să-i robesc. Ei! dar unde să găsec eu așa femeie?

Abu-Hasan a oftat ca de un dor mare și, umplând două bărdace, a adăugat:

— Dar ce să ne mai gândim la d-alde astea? Mai bine să ne vedem de petrecerea noastră așa de plăcută... Ia, poștește!

După ce și-a golit fiecare bărdaca lui, musafirul a zis:

— E păcat, un om așa de plăcut, bun și deștept ca dumneata, care cum văz eu ar fi simțitor la dragoste, să duci astfel de viață singur cuc, fără să te bucuri de plăcerile lumii...

— Nu mi-e greu – a răspuns gazda – să-mi duc viața, asta liniștită; mai bine așa, decât să dau peste cine știe ce femeie ciudată și ursuză și care

să-mi amărască zilele... Musafirul a luat bărdaca lui Abu-Hasan și a zis:

— Știi ce? Las' pe mine; am să-ți gădesc eu ce-ți trebuie dumitale; eu am să te căpătuiesc, și o să vezi că am să-ți nemeresc întocmai după pofta inimii.

Și după aceste vorbe, a turnat vin și i-a întins gazdei bărdaca plină, adăogând:

— Poftim, poți bea chiar de-acuma în sănătatea aceleia care-ți va face fericirea vieții.

— Fie! a zis gazda, dacă poftești să beau în sănătatea aceleia care... cum îmi făgăduiești, cu toate că nu prea pun temei pe făgăduiala dumitale.

A dat bărdaca peste cep, și, firește, numaidecât l-a luat gaia.

Robul l-a ridicat în cârcă, iar califul, ieșind după el hotărât să nu mai înapoieze pe Abu-Hasan ca întâia oară a închis bine ușa de la drum.

Ajungând la palat, aceeași punere la cale, aceleași porunci, aceeași rânduială, întocmai toate ca și întâia oară. A doua zi dimineață, Abu-Hasan când s-a trezit din somn, cam târzior, și a mișcat puțin, au început șapte tarafuri să cânte lin și dulce numai cu jumătate glas. Abu-Husan a deschis ochii privind de jur împrejur... Cântările au conținut deodată. Abu-Hasan a închis iar ochii, și mișcându-și degetele a strigat îngrozit așa de tare încât de sus îl auzea califul:

— Iar m-a apucat! Acuma ține-te! iar la balamuc, iar vine de bou. Doamne sfinte, ia-mă în paza ta! Iar mi-a făcut-o afurisitul de musafir! mi-a lăsat ușa de la drum deschisă! iar a intrat la mine duhul necurat! iar mă chinuiește cu închipuiri și cu vedenii!.., Nu mă lăsa Doamne, pradă satanei.

După această scurtă rugăciune, a-nchis iar ochii acoperindu-și-i cu palmele, doar o mai putea adormi. Dar una dintre curtene, pe care o mai văzuse el bine o dată, îi zise, apropiindu-se de căpătâiul lui:

— Stăpânitor al credincioșilor, fiindcă strălucirea-ta nu se ridică, deși i-am arătat că s-a făcut ziuă, atunci trebuie să-ndeplinim porunca pe care ne-a dat-o pentru asemenea împrejurare.

Și deodată au sărit mai multe fete; l-au ridicat din pat pe sus, l-au pus să sară jos pe un covor în mijlocul salonului. Apoi șapte tinere frumoase ținându-se de mână s-au pornit să joace de jur împrejurul lui, în timp ce tarafurile cântau din toate puterile zbârnâind și sunând din dairele.

Abu-Hasan sta jos pe covor dus pe gânduri, aiurit cu desăvârșire:

„Adică să fiu eu în adevăr stăpânitorul credincioșilor?! Și gândind acestea a făcut semn cătră *Salbă de mărgăritare* și cătră *Steaua zorilor*, care

jucau. Hora s-a spart, cântările au conținut și fetele s-au apropiat de el, care le-a zis, zâmbind prosteste:

— Fetelor, spuneți-mi drept, dar drept: cine sunt eu?

— Stăpânitor al credincioșilor, a răspuns *Steaua zorilor*, strălucirea-ta vrea să glumească, ori poate cine știe ce vis i-a turburat închipuirea; asta se poate, fiindcă strălucirea-ta a dormit astăzi peste obicei. Dacă mi-este îngăduit, am să povestesc strălucirii-tale toate cele întâmplate până aseară.

Și i le-a povestit cu de-amănuntul cum fuseseră pedepsiți imamul și niște bătrâni, din mahalaua cutare, cum îi fusese trimisă o pungă cu aur mamei unuia Abu-Hasan tot din mahalaua aceea, cum a petrecut el toată ziua, ce mâncase, cum îi cântaseră, și cum, după ce băuse cu ele, adormise...

— Și de-acolea strălucirea-ta a dormit peste obicei până acuma...

— Haide-haide, a răspuns el clătinând din cap, nu mai spune... Află că de când v-am mai văzut pe voi, am fost la mine acasă, la mine, Abu-Hasan, acolo am lovit-o pe mama, apoi de-acolo m-au dus ia balamuc, unde am stat legat ferecat trei săptămâni și-n toate zilele am căpătat tain câte cinczeci de vine de bou... Și voi vreți să crez că toate astea au fost vis, ai? Haida-de! mai bine spuneți că vreți să râdeți de mine...

— Stăpânitor al credincioșilor – a zis *Steaua zorilor* – suntem toate-n stare să jurăm pe tot ce are mai scump strălucirea ta, că tot ce ne spune e numai un vis. Strălucirea-ta n-a ieșit de aici de ieri seara, și d-atunci a dormit toată noaptea nemișcat până acuma.

— Bine-bine – a răspuns e – eu auz ce spui matale; dar, mă rog, ia uitați-vă și coala...

Și descoperindu-și umerii le-a arătat tuturor urmele loviturilor.

— Poftim, mai spuneți că nici astea nu sunt aievea, că doar le simț și acuma durerea...

Apoi a chemat aproape pe un ofițer și i-a spus:

— Apucă-mă cu dinții de vârful urechii și strânge, să văz de visez ori sunt deștept...

Ofițerul a îndeplinit porunca așa că Abu-Hasan a dat un țipăt: atunci deodată s-au pornit ghitarele, tamburele, dairelele și glasurile să sune din răspuțeri, iar tinerele și ofițerii să dănțuiască chiotind ca niște nebuni. Abu-Hasan, în fierberea de zgomot, s-a ridicat de jos și numa-n cămașa de noapte s-a repezit între dănțuitoare, a apucat pe două de mâini și s-a pornit să sară și să țopăie mai nebun ca toți... Și trage-i danț, și ține-o aci, și nu te da!

Califul, de sus, de la ferestruică, n-a mai putut, a deschis gratia și hohotind de râs a strigat tare încât a acoperit tot zgomotul:

— Stai, Abu-Hasan, oprește-te, că mă omori, nu mai pot!

La glasul califului au amuțit toți încremenind pe loc. Abu-Hasan s-a oprit și el ca toată lumea și, întorcându-și capul în sus, a dat cu ochii de negustorul de la Musul și într-o clipă, ca și cum i s-ar fi ridicat o perdea de pe ochi, a înțeles cine era negustorul. Dar asta nu l-a zăpăcit; ba, dimpotrivă, văzând acuma limpede că toate fuseseră aieva, a pătruns îndată noima glumei și a răspuns de jos, vesel:

— Ei! dumneata ești, negustorul?... Îmi pare bine... Și te mai plângi că te omor... când numai d-ta ești de vină pentru toate câte le-am pățit... Dumneata ai poruncit să-mi bată imamul și pe bătrâorii mahalalei, ci nu eu, eu de asta mă spăl pe mâini... În sfârșit, dumneata ești capul răutăților, și eu sunt păcălitul...

— Ai dreptate, Abu-Hasan – a răspuns de sus califul – și gata sunt să te răsplătesc de tot ce ai pățit cum vei socoti tu însuți de cuviință.

După aceste vorbe califul a coborât în salon, și după ce tinerele curtene l-au îmbrăcat pe prietenul său din cap până-n călcâie numa-n mătăsurii, califul l-a luat în brațe și l-a sărutat, zicându-i:

— De acuma, Abu-Hasan, ești ca și un frate pentru mine; cere-mi orice gândești că-ți poate face plăcere și al tău să fie!

— Stăpânitor al credincioșilor – a zis Abu-Hasan – preaplecăt, rog pe strălucirea-ta deocamdată numai atâta înaltă bunătate să-mi faci: să-mi spună cu ce mijloace mi-a zăpăcit astfel capul, vreau să știu, ca să-mi pot liniști de-a binelea mintea clătinată.

Califul a binevoit să-i facă pe plac și i-a povestit toate cele întâmplate, pe care cititorul le cunoaște cu de-amănuntul.

— Tu însuți mi-ai povestit – a adăugat califul – câte ți s-au întâmplat de a doua zi încolo. Nu-mi puteam închipui că ai să păți și să suferi atâtea după urma unei glume; dar fiindcă eu am făcut greșeala, tot eu trebuie s-o îndreptez; eu sunt dator a te înlesni să uiți toată supărarea ce fără să vreau ți-am pricinuit. Spune-mi, te rog, ce pot face pentru asta.

La acestea, Abu-Hasan, mai încântat ca de orice până acuma, a răspuns cu glasul înecat de bucurie:

— Stăpânitor al credincioșilor, oricâte rele am pățit s-au șters din amintirea mea din clipa când am aflat că mi-au fost pricinuite de califul, de domnul și stăpânitorul meu. Cât despre bunătățile cu care îmi făgăduiește

atât de milostivă strălucirea-ta să mă acopere, nu mă îndoiesc cătuși de puțin; dar fiindcă pe mine nu gândul ori căror foloase din lume m-a putut stăpâni, și fiindcă mi-este îngăduit să aleg eu ce-mi place, atunci iată ce-ndrăznesc a-mi alege: să mă pot cât mai adesea apropia de strălucirea-ta, ca să am toată viața fericirea a mă închina înaintea-i și a o slăvi.

Această din urmă dovadă de deșteptăciune și de mărinimie din partea lui Abu-Hasan i-au câștigat întreagă dragostea califului.

— Dragul meu prieten – i-a zis acesta – din suflet îți mulțumesc că numai atâta lucru ușor mi-ai cerut, pe care din toată inima ți-l dau; oricând poftești poți intra aici în palatul meu să te apropii de mine.

Totodată, a poruncit să-i dea o locuință în palat pe seama lui, și i-a dăruit o pungă plină cu aur. Abu-Hasan s-a închinat până la pământ dinaintea califului, iar acesta a plecat acolo unde erau adunați mai-marii împărăției așteptându-l la sfat.

Știrea despre întâmplarea lui Abu-Hasan s-a răspândit îndată în tot Bagdadul. Fiindcă era din fire om cu inima deschisă și cu vorbele lui prietenoase și cu glumele lui bine potrivite împrăștia veselie oriunde se afla, califul nu se mai putea despărți de el și la fiecă petrecere trebuia să-l aibă alături; uneori îl lua chiar la soția sa Zobeide, căreia îi povestise toată istoria. Domnița aceea, care făcea mult haz de Abu-Hasan, a luat seama de mai multe ori că de câte ori venea la ea califul cu prietenul lui, prietenul trăgea mereu cu coada ochiului la una din roabele ei, pe care o chema Vraja inimii, și astfel Zobeide s-a hotărât să-i spună odată califului, când erau singuri:

— Iubite stăpâne, eu am luat seama că de câte ori vine Abu-Hasan nu-și mai ia ochii de la Vraja, și ea, cum îl vede, se zăpăcește de nu mai știe ce face; știi că eu țiu la fata asta cum și măria-ta ții la Abu-Hasan. Ce zici? N-ar fi bine să-i căsătorim?

— Draga mea – a răspuns califul – îmi pare foarte bine că mi-ai adus aminte; eu chiar i-am fost făgăduit prietenului Abu-Hasan să-l câpățuiesc, să-i găsesc o femeie pe placul lui, și atât mai bine că s-a nimerit să și-o găsească el singur... Până să isprăvească bine califul iată-i intrând amândoi, Abu-Hasan și Vraja inimii.

Abu-Hasan, auzind ce pusesese la cale stăpânul lui preaiubit, a căzut în genunchi și a zis:

— Nu puteam primi o soție mai scumpă din mai binecuvântate mâini; dar oare pot nădăjdui că are să se învoiască și Vraja?

— Tu ce zici?? a întrebat-o Zobeida pe fată.

Fata n-a știut răspunde nimic; numai s-a roșit până-n vârful urechilor și cu mâinile la sân și-a aplecat fruntea, ceea ce arăta mai bine ca oricâte vorbe frumoase că și ea e fericită să se supună la ce hotărâse preaiubita ei stăpână.

Nunta s-a făcut îndată la palat după care multe zile au urmat petreceri pline de veselie, iar apoi însurăței au fost lăsați să se bucure în pace de dragostea lor.

Abu-Hasan și soția sa într-adevăr se iubeau foarte, și afară de orele când trebuia să se înfățișeze înaintea califului și a Zobeidei, tot timpul și-o petreceau nedezlipiți unul de altul. Adevărul e că Vraja inimii avea toate darurile cu care să poată robi pe Abu-Hasan; nu numai că era frumoasă, dar, după dorința lui, știa să-l înveselească serile, la masă, ținea una cu el și la glume și la bărdacă.

Așa, au trăit ei amândoi împreună cuminți, veseli și fericiți sub ocrotirea strălucitului calif Harun-al-Rașid și a minunatei Zobeide, până la adânci bătrânețe.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.